

**ELŐFIZETÉS:**  
Egész évre . . . 6 ft.  
Fél évre . . . 3 ft.  
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető  
küldemények a szerkesztő-  
nek, anyagiak a laptulaj-  
donosnak küldendők.

# BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

**HIRDETÉSI DIJ:**  
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,  
többszöri hirdetésnél olcsóbb.  
Nyilttér sora 25 kr.  
Bélyegdíj minden hirdetésnél  
30 kr.

A hirdetések Bittermann  
Nándor könyv- és könyvöm-  
dájában és a szerkesztőnél fogad-  
tatnak el.  
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

## Egészséges népiskola.

„Egészség, gazdagság, műveltség.”  
Trefort.

I.



Ugy a világ-béke föntartása, mint minden egyes állam föntartása megköveteli, hogy az állam fiai és egyszersmind védői, épek s egészségesek legyenek. De még az magában nem védi meg az államot; okvetlen szükséges, hogy a nép, mely az államot alkotja, a műveltség megfelelő fokán álljon . . . De nagyot tévedne ismét az, ki kizárólag a műveltség fejlesztését és lehető magasra terelését tűzné maga elé, tekintetbe nem véve, sőt talán elhanyagolva a testi egészség föntartását. „Mert mit ér a világ minden tudománya a testileg elsatnyuló nép kezében!”

Szóval: a célhoz egyik szélsőség sem vezet, hanem az aranyos közepet, mely a kettő között halad.

Ha az utóbbi években beletekintünk a katonai állítási kimutatásokba, önkéntelenül szemünkbe ötlök, hogy a korosztályok ritkán képesek kiadni a megkívánt számot.

Mi lehet ennek az oka? — kérdezzük egymástól. És sóhajok közt kapjuk a feleletet: „Satnyul az emberiség!”

S azoknak, kik ez elsatnyulást az iskolát teszik felelőssé, némely tekintetben igazat kell adnunk; mert még manapság is létezik számos oly iskola, melyre fölületes — mondok fölületes — áttekintés után is rámondhatjuk: hogy ez épület tönkre teszi egy gyermekket, mint a tanítót; és fáradozását — mert azért nem lehetetlen, hogy a gyermekek igen szép eredményt érnek el — csaknem kárba vesztetnek tekinthetjük.

Hogy azonban a föntemlített vád ne érhesse iskoláinkat, tegyük meg fölünk telhetőleg mindent, mit az iskola egészségügye megkívánhat, lévén a jó iskola a legbiztosabb garantiája a nemzet jövőjének.

A kívánalom sok ugyan, de nem kivihetetlen s most, mikor az iskolaépítések és javítások ideje jó, nem is lesz fölösleges megemlékezni erről s figyelmeztetni azokat, a kiket illet, hogy mit kíván a közegészség a népiskolától. Lássuk őket sorban!

A népiskolai egészségügy első föltétele: hogy maguk az iskolaépületek megfeleljenek a közegészség követelményeinek.

Eddig — mondhatni — kevés figyelemmel voltak az új iskolák építésénél arra, hogy az a célnak lehetőleg minden tekintetben megfeleljen.

Az iskolaszék tagjai leggyakrabban — mert tudvalevő, hogy ezek határozzák meg az iskolának hova és miként való építését — új iskolák építésénél komasági és sógorági érdekek által engedték magukat vezetetni, megvevén jó áron azon telkeket — ha célszerűek, ha nem — melyek a komái. Mellékesen kívánom itt megjegyezni, hogy az iskolaszék tagjaiul mindig szilárd jellemű egyének volnának választandók, kik ily bűnről nem lennének rávehetőek: mert méltán bűnnek mondható e hanyagság, helyesebben részrehajlás, mely egy nemzedék elsatnyulását vonja maga után.

Visszatérve tárgyunkhoz, mindenekelőtt a talaj, a térség választandó ki helyesen az ujonan építendő iskolához. Hogy a község mely része a legalkalmasabb e célra, azt már maga a telek függélyes fekvése megmutatja; mert az köztudomású, hogy az emelkedettebb, magasabb talaj mindig egészségesebb, mint az alacsony fekvésű, mely utóbbi a föld árjának, mi egészséges nem lehet, gyakran ki van téve. Korántsem elégedhetünk meg tehát mesterségesen fölemelt helyvel, mely egészen szerves anyagokkal kevert földdel történt; mert ennek kigőzölgése az erjedés következtében folytonos és káros hatású. Szóval az iskola talajának tömörnek, száraznak kell lennie.

Ha a telek megvan, kívánatos, hogy az épület egy emeltessék föl, hogy az a szomszédos épületeknek, különösen istálló vagy ólnak, közvetlen közelébe ne jusson; lehetőleg udvarral,

vagy kerttel vétessek körül, hogy majdan az ott felnövő fák s bokrok természetes ózonnal lássák el az iskola levegőjét. Hogy magának az iskolaépületnek, de különösen a tanteremnek tágasnak kell lennie, azt népoktatási törvényünk is megköveteli, midőn kimondja, hogy az építésnél minden gyermekre 4—4½ □ méternyi tér számíttassék. A terem magasságát pedig 3—4 méterre szabja ki.

Hogy az iskola légköre egészséges legyen, a melléképületek is, mint árnyékszék, szemétdödör stb. jó távol legyenek tőle és ezek könnyen fertőtleníthetők legyenek. Mert hogyan legyen az iskolának egészséges és tiszta levegője, — mi a főcél, a többi mind csak eszköz annak elérésére — ha a rothadásnak terményei gáz alakjában közel levén, behatolnak abba?!

Ami az épület anyagát illeti, meg kell jegyezni, hogy az szintén megválasztandó. A falaknak oly anyagból kell készülniük, melyek a mellett, hogy szilárdak és szárazak, még kellő likaacsossággal is bírjanak, hogy így a terem a falakon keresztül is folyton szellőzzék. Laikus előtt hihetetlen, de a természetbuvárok által bebizonyított tény, hogy a fal likaacsain keresztül folytonos a légáramlat; csak persze a mi érzékeink korántsem oly tökéletesek, hogy ezt észrevehetők velők. Pettenkofer tanár kísérletileg bebizonyította, hogy egy légmentesen elzárt, ajtókkal és ablakokkal bíró szobából egy óra alatt 55 köbméter romlott levegő szivárgott ki és ugyanannyi friss lég hatolt be.

Ily alkalmas épületanyagok pedig a jól kiegészített téglák és az ugynevezett hamu-téglák.

Mind e mellett még igen ajánlatos az iskolát szellőztető eszközökkel, gépezettel ellátni. Ilyen szerkezet van igen sokféle, ezek közt azonban a legcélszerűbb az lehet, mely a talajjal (padlóval) egy irányban vezet ki a szabadba; mert a fönt alkalmazottak az elzárás tekintetében nehezen kezelhetőek, különben a tulajdonképpen való cél, azt hiszem, bármellyel elérhető. Helyén lesz itt az ablakokról is szólni. Az iskola ablakainak kifogástalanoknak kell lennie. Magasaknak, kellő széleseknek, szóval tágasaknak. Azonkívül jól zárhatóknak, hogy az ajtó nyitásakor légáramlat ne keletkezzék, télen pedig ezáltal a meleg el ne repülhessen. Az ablakok számát a tanterem terjedelme határozza meg, de inkább több, mint kevesebb számmal legyen és ha az épület engedi, észak felé legyen a legtöbb.

Mint az iskolaépülethez tartozót, felemlitem még a szemétdödört is. Ez kitéglázandó; lehetőleg mély legyen és födeles, azonkívül gondoskodva legyen arról, hogy legalább a melegebb évszakokban, mikor a kipárolgás, erjedés nagyobb mérvű, kellőleg fertőtleníttessék. Nagyon sok iskola van még, kivált kisebb községekben, hol e célra nincs gödör, pedig ha valami, ugy leginkább ez fertőtletti meg az iskola levegőjét. Még valamit vehetünk észre. A legtöbb iskolában, mintegy összhangzatosan, de elég rosszul, ily szemétdödör ha van is, az okvetlen a kút közelében van. Ez azt hisszük a kényelemkeresésnek róható fel. A kutat, megkimérendő magukat a hosszabb járástól, közel a házhoz ássák, ez hagyján; ugyanigy érvelve teszik aztán a szemétdödört is közel és rendszerint a kút mellé.

Az igaz, hogy az ily kutak vizét a tanítók legtöbb helyen nem használják. Kérdezzük meg, hogy miért nem használják ezt a vizet és azt a választ fogjuk kapni, hogy rossz ízű. Nagyon természetes, a föld alatt a vizáramlás folytonos és különösen a kút felé, még pedig annál nagyobb mértékben, minél jobban húzzák a kút vizét; ez a vizáramlat azután magával viszi azon csunya, nem annyira csunya, mint egészségtelen nedveket is, mit az esőviz a szemétdödör felől, magával viszi a föld mélyébe. Ezen nedvek azután a viz izét elrontják, vagy ha azt nem is befolyásolják, de mindenesetre egészségtelenné, a ragályos betegségek fészkevé teszi.

A tanító — kiről annyi értelmet föltételezünk — e vizet nem használja, hozat másunnan saját részére. De mit tévők legyenek a gyermekek, kiknek melegebb időjárás mellett okvetlen

van vízre szükségük, kivált a szegényebb osztályuaknak, kiknek reggelije száraz kukoricake-nyérből vagy pattogatott kukoricából áll: az ilyes pedig kívánja a vizet. Ők tehát, különben sem tudva és érve annak káros hatását, isszák e ronda vizet. (Erre különben figyelmeztette a hatóságokat boldogult vallás- és közoktatásügyi miniszterünk az 1888. évi ápril hóban kibocsátott rendeletével.) Ezen csak úgy segíthetünk, ha a szemét- és pecegdödört nem engedjük a kút mellé helyezni, vagy ha már ott van, gondoskodunk arról, hogy a gyermekek más, egészséges vízhez juthassanak, mit kérésünkre és felvilágosításunkra, hisszük, maga a község behozat.

Nem lesz fölösleges megemlíteni, hogy igen célszerű az iskolákat széles folyosókkal ellátni, azon oldal folyton árnyékban lévén, ez irányban szellőztethetünk a legnagyobb hőségben is.

Emyit szólva röviden az iskola külső szerkezetéről, építéséről, még megjegyezzük, hogy az így épült iskolának legalább fél évig kellene használatlanul maradnia, a teljes kiszáradás céljából.

Mielőtt még a belső berendezésről szólnánk, figyelmüket az iskola kimeszeltetésére irányozzuk. Némely ujonnan épült iskolának terméit kifestik vagy szürkére meszelik s ez eljárásukat azzal támogatják, hogy nem piszkolódik oly hamar, nem látszik rajta a por. De épp e miatt célszerűtlen és kártékony hatású az egészségre; hogy miért, azt könnyen beláthatjuk. A színes festés vagy meszelés árt még a szemnek is, a színek nagyon sok fénysugarat elnyelnek. Sőt még a szellőzést is befolyásolja. Mint föntebb említém, a falakon keresztül a szellőzés folytonos, még pedig a likaacsok segítségével; ámde tudva levő, hogy az ily színes festékek ennyvel kevertetnek, mely azután a likaacsok nagy részét betömi és így csökkenti a légváltozást. Azért legajánlatosabb — már az olcsóság és kezelés tekintetében is — a fehérre való meszelés. Sőt bizonyos évközökben ajánlatos a mészrétegek levakarása is, így megmarad a szellőzési képesség és a falak is jobban száradnak.

Egészségi szempontból a fűtési készüléket sem szabad figyelmen kívül hagyunk. A régiebb iskolákban, s így a legtöbbben, sárból készült, ugynevezett banya-kemencék vannak, melyek szalmával fűtetnek s talán mindannyiunk előtt ismeretes illattal töltik be a levegőt, ugy annyira, hogy a szellőztetésnek folytonosnak kellene lennie, ha attól megszabadulni akarnánk; de így a melegtől is megfosztatunk. Az ily kemencék igen ritkán jók.

Ajánlatosabb tehát a vaskályhák alkalmazása. Ezek könnyebben kezelhetők, tisztábban tarthatók amannál, kevesebb tért foglalnak el, a meleget gyorsabban kiadják stb. Persze ennek is csak a tisztántartás és gondozás mellett maradnak meg előnyei, mert ha füstöl, kártékonyabb lehet a boglya-kemencénél. Mint már említém, fölünyee az, hogy a meleget gyorsabban bocsátja ki, míg a sárkemence bármily korán fűtetik is be, a nagy termet nem képes az első órára bemelegíteni.

A belső berendezésnek lényeges részei még a padok. Az iskolai padok nagy gondnal volnának megválasztandók és elkészítendők. A régiebb berendezésű iskolákban hosszú padok vannak, 8—10 gyermek számára. Ezeknek sok a hátránya, miket fölemlíteni nem tartok szükségesnek. Ezeknél célravezetőbbek az oly padok, melyekben csak két, legfőlebb négy gyermek ülhet; ezek is különféle szerkezetűek, melyek mindenkének meg vannak előnyei egyaránt. A padok tekintetében a legfőbb kívánalom az, hogy abban a gyermekek egyenes testtartással kényelmesen ülhessenek, hogy vérkeringésük ne akadályoztassék. E célból megkívánatik, hogy az ülőlap és a padozat vagy a lábtartó között annyi távolság legyen, hogy a tanulók lábai derékszőgű hajlásokban nyugodhassanak. Ebből folyólag minden osztálynak, illetve minden kornak más-más szerkezetű pad kellene. Az asztallapnak (írőlap) is oly arányban kell az ülőlappal lennie, hogy ha a gyermek ír, az alsó kar, mely vízszintesen nyugszik, derékszőgűt képezzen a felsőkarral;

továbbá az irólap szeléről lebecsült merőlegesnek értenie kell az üléslap szelét. E szabályoknak legjobban megfelelnek az oly padok, melyeknek asztallapjai lehuzhatók vagy felében fölhajthatók. Az ily kettős padok a tisztogatás tekintetében főleg előnyösek, helyökről könnyen elmozdíthatók és kiséperhetők. Igen sok iskolában bizony még nagyon kezdetlegesek a padok. Az ily padokat legtöbbször helyi mesterek készítik, minden szakértői utasítás nélkül, vévén a mértéket — hogy egy tanterem szavaival éljek — a koremai padokról, melyek az elősorolt követelményeknek legkevésbé sem felelnek meg.

Az iskola berendezéséhez egészségi szempontból megkívánatik még: az ablakokra (déli és keleti) függöny, hogy ez a szemtávtól erős fényugarakat elzárja.

Nem volna továbbá fölösleges és célszerűtlen az oly helyeken, hol az iskola kutjában rossz a víz, sőt oly helyeken is, a hol iható, az iskola folyosóján egy víztartó edényt állítani fel, néhány ivópohárral. Így egyrészt a gyermekek jó vízhez juthatnának, a nélkül, hogy félni lehetne, mint a nyílt kútból, hogy belesik vagy valamijét beejti, másrészt a ragályos szájbetegségeknek is így eleje volna vehető, ha a betegek részére külön ivópoharat tartunk.

Az eddig elősoroltak beszerzése és végrehajtása az iskolaszéket, az iskolát fenntartó községet terheli és az ebbeli hiányokért egyedül csak őt érheti a vád, a felelősség.

Mindez azonban még nem elég arra, hogy gyermekünk egészsége megvédve legyen. Hátra van még egy főtenyező: a tanító. Amely sokat használ e tekintetben a tanító, nevelő buzgalma és rendszeretete, épp oly sokat árt hanyagsága és tisztátalansága.

A lelkiismeretes tanító s az, ki tudatával bír hivatásának, ez ellen nem fog vétkezni.

A tanítónak e nembeli teendőiről a következő pontban.

O-Becse.

## Haynald jubilaum.

Május hó 24-én a „Bácska“ f. évi 41-ik számában a következő közlemény jelent meg:

Meghívó. Haynald Lajos bíboros-érsek, kegyelmi főpásztorunk, Zombor sz. kir. város egyetlen diszpolgára, ezen év őszén ünnepli áldozásának ötven éves jubilaumát: az egész vármegye, az egész róm. kath. egyházmegye, valamint az ezek területén levő szabad királyi városok előkészületeket tesznek arra, hogy a nagy-névi főpásztor, a hírneves tudós, a dícső hazafi iránt, ki annyi bölcsességgel és oly áldozatkész jótékonyssággal kormányozza egyházmegyéjét, a jubilaum alkalmából a tisztelet és kegyelet hálaadóit leróják. Zombor sz. kir. város első sorban díszkedhetik Oeminentiájának kiváló jóindulatával; korszakot képező alkotások hirdetik városunkban hervadhatlan és elévülhetlen érdemeit, az egész lakosság érzi erkölcsi kötelezettségét, hogy azok sorában az első között legyen, kik a jubilaum emlékezetes napján a közörműt tettekben nyilvánítják: ezen egész lakosság alatt alulírottak bátorodunk a n. é. közönséget egy a városban nagytermében f. hó 30-án d. e. 11 órakor megtartandó értekezletre meghívni, melyen azon módozatok fognak megbeszélteni, miképen vegyen részt a város róm. kath. közönsége a fentjelzett jubilaris ünnepélyen. Zombor, 1889. május 20-án. Szives megjelenését kéri: Aszt Nándor, Barthal József, Bittermann Nándor, dr. Csíhás Benő, Koczkar Zsigmond, dr. Margalits Ede, Schaffner József.

Ezen meghívó folytán f. hó 30-án délelőtt 11 órakor a városban nagytermében számlálhatlan sokasága a városi polgároknak jelent meg, bizonyítékul annak, mily általános a tisztelet és hálaérzet a jubilaris főpásztor iránt. Sándor Béla főispán ur ömeltősége szólt fel először, felemlítve, hogy ezen népgyűlés tárgya a meghívóból ismeretes s azért annak tárgyalásába nem boesátokzik, hanem indítványt tesz azért, hogy a tanácskozás metének kellő irányítására elnökül Aszt N. nyugalmazott kuriai bíró ur ömeltősége kérsék fel. Az indítvány egyhangulag elfogadtatván Aszt N. elfoglalja az elnöki széket és ékes szókkal esetlenül a népgyűlés összehívásának indokait, azt megnyitottnak nyilvánítja és előadón és értekezlet jegyzőjeül felkéri dr. Margalits Ede főgymsiumi igazgatót. Dr. Margalits Ede megköszönve a megtisztelő bizalmat, a melynek alapján a hála és szeretet díszes munkájában neki is szerény osztrálys rész jut, előterjeszti azon indokokat, a melyek ezen népgyűlés megtartására vezettek. Haynald Lajos bíbornok-érsek ur oeminentiája a folyó év október havában fogja áldozásának 50 éves arany jubilaumát ünnepelni; ezen alkalomból a kaloesai egyházmegye, Bács-Bodrogh vármegye és az ezek területén levő sz. kir. városokban élénk mozgalom indult meg az iránt, hogy a jubilaris főpap színe előtt a szeretet és hála adója lerovassék. Zombor sz. kir. városa kell, hogy a tisztelgők sorában az első legyen, mert egyetlen diszpolgárának pártatlan bőkezűségű jöltevéjének örömnappjáról van szó. Nem akar itt megemlékezni oeminentiájának hazafüerdemeiről, melyeknek megörökítése a történelem, nem akar szólni tudományos kutatásainak sikereiről, melyek előtt nemcsak Magyarország, hanem az egész művelt világ tisztelettel hajol meg, nem akarja elősorolni egyházi szolgálatait, melyek folytán az apostoli király az egyház felkent feje, a pápa, őt az egyházi méltóságok egyik legmagasabb polcára emelte: ezek országosan elismert és tudott tények, hanem ezen alkalommal ünnepelni és ünnepeletni akarja a jubilaris főpapnak a közjótékonyosságban nyilatkozó emberbaráti szeretetét, a melynek áldásos magvait az egész megyében, az egész országban elhintette félszázados áldozásának ideje alatt. Milliokra rüg jótékony alapítványainak és adományainak összege! A ki jótékony-ságot és szeretetet vet, az szeretetet és hálaát arat! Szólok

valamint nem kételkedik abban, hogy a jubileumi ünnepély ezen okoknál fogva nem helyi, nem megyei, hanem országos jellegű fogja lenni, sőt hogy a tisztelet és elismerés érzelmeinek hullámzása ezen ország határain túl messze ki fognak terjedni, így nem kételkedik abban sem, hogy a legnemesebb érzelmek ilyen általános hullámzása közben Zombor sz. kir. város, Oeminentiája különös szeretetének tárgya, mely szeretetét örök időkre hirdetik az általa városunkban százezernyi áldozatokkal alapított leányiskolánk és létesítő árvaáznak mindenestire az első között fog lenni, kik a tisztelet és a kegyelet hálaadóit oeminentiája előtt tényleg dokumentálni fogják egy, közadakozásból szerzett emléktárgy hódolat-tesztelvényével. Mi szegények vagyunk azon tekintetben, hogy oly emléktárgyat helyezhessünk Oeminentiája lábai elé, mely belbese miatt számot tenne, de biztosít mindenkit arról, hogy Oeminentiája főképp a szeretet és hála azon nemesebb érzelmek által fog kellemesen érinteni, melyek az emléktárgy átnyújtásában dokumentálni fognak. Minthogy nehéz ily nagy népgyűlések ismételt egybehívása, javaslatba hozza, hogy a kegyelet és hála ezen díszes munkájának egész kezesítélvitele egy, a polgármester ur elnöksége alatt működő végrehajtó bizottságra bízassék. Minthogy a megjelölt sorában igen sok bunyevác polgártársat lát, engedelmet kér arra nézve, hogy kellő tájékozottság tekintetében, a mennyire tőle telik, mindezt bunyevác nyelven is röviden tolmácsolhassa. Az indítványok nagy lelkesedéssel elfogadtatván dr. Csíhás Benő polgármester megköszöni a megtisztelő bizalmat és különös örömet fejezi ki afelett, hogy a város egyetlen diszpolgára iránt alkalma nyílik hódoló tiszteletének tolmácsolására; a végrehajtó bizottság tagjainak ajánlja a következőket: Aszt Nándor, Barthal József, Bittermann Nándor, Darázs Márk, Dobák Béla, Dzsiniés Antal, Esztergany Károly, Fernbach Bálint, Fernbach József, Falcione Lőrinc, Heindlhoffer Róbert, Koczkar Zsigmond, Kandler József, Lang Flórián, Loogó Simon, dr. Margalits Ede, Mihályi János, Odry János, Pekánovics András, Paresietes Czigies Ferenc legifjabb, Radisevics Sándor, Schaffner József, Szilágyi Ferenc, Schmausz Endre, Tárcay Mór, Thum Vince, Zsuffa Vince és Zsulyevics Ernő. Egyhangulag elfogadták. — Barthal József kiemelve, mily nagyarányú a jubilaris mozgalom az egész vármegyében, ékes szókkal felhívja a jelenlevőket, hogy a gyűjtés eredményét mindenki viszonyaihoz mérten igyekezzen előmozdítani, hogy Zombor méltó helyet foglalhasson el a tisztelgők sorában, egyben indítványozza, hogy a végelszámolás eszközésére szeptember hóban újól népgyűlés tartassék. Minthogy ismételt népgyűlések tartása nagyon körülményes dolog, dr. Margalits Ede felszólalására a végrehajtó-bizottság lett megbízva a gyűjtő-bizottság megválasztásával, a gyűjtés eszközésével, az emléktárgy megválasztásával, elkészítésével, a végelszámolás hírlapi eszközésével és az emléktárgyat átnyújtó-bizottság kijelölésével; az emléktárgy átnyújtására legalkalmasabbnak találtatott, hogy azt a polgármester vezetésével kiküldendő városi bizottság, mely a jubilaum alkalmával tisztelegni fog a város egyetlen diszpolgáránál, illetőleg annak katolikus tagjai, a város tisztelgésével egyidejűleg a polgármester ur által nyújtsák át. Ez indítványok egyhangulag elfogadtatván, elnökül Aszt Nándor ur az illető berendezésre köszönetet mond a megjelölteknek a tömeges megjelenésért. Dr. Csíhás Benő és Barthal József a népgyűlés köszönetét tolmácsolják az elnöknek az értekezlet tapintatos vezetéseért, mire a megjelölt emelkedett hangulatban szétoszlottak.

## Hirek.

**Ujvidék város főispánjává** dr. Flatt Viktor, ottani tekintélyes ügyvéd, Flatt Endre boldogemlékü volt főispán fia, neveztetett ki.

**Az ujvidéki főispáni széket** illetőleg multkor közölt híreinkre helyreigazítólag igen előkelő helyről közlik velünk, hogy Rohonyi Gyula ujvidéki ügyvédnek kinevezése főispánvá, időközben többféle akadály miatt lekerült a napirendről.

**Pályázat** van hirdetve június 20-ig a hajósi plébánosi állásra.

**Pályázat.** A kaloesai érseki egyházmegye nagyobb és kisebb papnevelő intézetbe felveendő ifjak vizsgálata Kaloesan folyó évi július hó 3-án fog megtartatni, mely alkalommal csak azok jöhetnek tekintetbe, kik a gimnáziumi 4-8-ik osztályokat jeles eredménnyel végezték és az egyházi pályára hivatást érzének. Az illetők beírás végett keresztlevelet és ez évi iskolai bizonyítványt elátva július hó 2-án az érseki hivatalnál jelentkezzenek.

**Értesítés.** A szabadkai m. kir. állami tanítóné-képző intézetben a jövő 1889/90. tanévre a felvételi vizsgálatok f. évi szeptember hó 2-án és következő napjain reggeli 8 óráról fognak megtartatni. Az első osztályba felvételti számszerint 15-20 oly növendék, kik a 14. évet betöltötték s a polg. iskola IV. osztályát, vagy evvel párhuzamban álló más tanintézet osztályait jó sikerrel végezték. A felvételre szükséges tantárgyak: magyar nyelv, számtan, földrajz és történelem. Felvételi vizsgálatra csak azon folyamodók jelenhetnek meg, kik erre f. évi augusztus hó második felében írásbeli meghívást fognak kapni, mely meghívó azonban felvételüket még nem biztosítja. A felvétel növendékek a szükséges felszerelés tárgyakra nézve az intézeti igazgató-ság által nyerne felvilágosítást. Folyamodók szabályszerűen bélyeggel ellátott kérvényeiket iskolai, születési és testi egészségükről szóló bizonyítványval és kötelező nyilatkozattal, hogy a tanítói pályán akarnak maradni — felszerelve, a saját megyébeli kir. tanfelügyelőség útján legkésőbb f. évi július hó 15-ig Bács-Bodrogh megye kir. tanfelügyelőségéhez vagy a helybeli tanító-képző-intézet igazgató tanácsához kötelesek benyújtani. Megjegyzetjük, hogy a folyamodványban a válasz megküldhetése céljából az illető rendes lakhelye pontosan kitüntetve nem vétetnek. Kelt Szabadkán, 1889. május hó 28-án. Az igazgató tanács.

**Zárvizsgák.** A zombori róm. kath. iskolák 4 osztályának egyenkénti megvizsgálása feletle hosszú időt venne igénybe, ennél fogva negyvenegy évben a vizsgálat két vizsgálo-bizottság működése olyformán állapított meg, hogy míg egy helyen főtisztelendő Fejér Gyula igazgató ur, addig a másik helyen Jauch Ferenc tanító

és h. igazgató ur működik, minek folytán a zárvizsgák következő sorrendben állapítottak meg: Június hó 17-én, hétfőn délelőtt 1/2 8 órakor „Veni sancte“ és ezután a vizsga, és pedig: d. e. 8 órakor a IV. a) fiasztályban, dr. Margalits Ede és Városvy Tivadar iskolaszéki tag urak jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 1/2 3 órakor a Nenadits pusztai bajai uton, és 1/2 4 órakor a csataaljai uton levő tanyai vegyes iskolában, Blumenthal János iskolaszéki tag ur jelenlétében. — Június 18-án, kedden délelőtt 8 órakor a Szelenese külvárosi mindkét nembeli osztályban, Valter Nándor és Falcione Lőrinc iskolaszéki tag urak jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 3 órakor a Bánát külvárosi mindkét nembeli osztályban, Pekánovits András és Thum Vince iskolaszéki tag urak jelenlétében. — Június 19-én, szerdán délelőtt 8 órakor a keletgradinai szivaci uton levő tanyai iskolában, Husveth István iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen időben a zárdai I. a) és I. b) leányosztályban, Molnár István iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 3 órakor a nyugogradina tanyai Matarris féle szálláson levő vegyes osztályban, Tárcay Mór iskolaszéki tag ur jelenlétében. — Június 21-én, pénteken délelőtt 8 órakor az I. a) és I. b) fiasztályban, Schaffner József és Thum Vince iskolaszéki tag urak jelenlétében. Június 21-én d. e. 8 órakor a zárdai II. leányosztályban, dr. Vadas Kálmán iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 3 órakor a II. fiasztályban, Zsulyevics Ernő iskolaszéki tag ur jelenlétében. — Június 22-én, szombaton d. e. 8 órakor a III. a) fiasztályban, Zsuffa Vince iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen időben a zárdai III. leányosztályban, Falcione Lőrinc iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 3 órakor a III. b) fiasztályban, Szilágyi Ferenc iskolaszéki tag ur jelenlétében. — Június 24-én, hétfőn délelőtt 8 órakor a IV. b) fiasztályban, dr. Margalits Ede, Városvy Tivadar és Zsulyevics Ernő iskolaszéki tag urak jelenlétében. Ugyanezen időben a zárdai IV. leányosztályban, Tárcay Mór iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen napon d. u. 3 órakor az egyesített V. és VI. fiasztályban, Mihályi János iskolaszéki tag ur jelenlétében. — Június hó 25-én délelőtt 8 órakor a zárdai V. leányosztályban, Husveth István iskolaszéki tag ur jelenlétében. Ugyanezen a napon d. u. 5 órakor tomavizsga a fiúiskolákban, Pekánovits András és Thum Vince iskolaszéki tag urak jelenlétében. — Június hó 26-án, szerdán délelőtt 8 órakor a VI. leányosztályban, Mihályi János és Zsuffa Vince iskolaszéki tag urak jelenlétében. — Június hó 27-én d. e. 8 órakor a VII. és VIII. leányosztályban, dr. Csíhás Benő és Barthal József iskolaszéki tag urak jelenlétében. Ugyanezen napon d. e. 9 órakor magánvizsgák a fiúiskolában, Városvy Tivadar és Zsuffa Vince iskolaszéki tag urak jelenlétében. — Június 28-án, pénteken d. e. 8 órakor az óvodások vizsgája a zárdában fog megtartatni. — Június 29-én, szombaton, délelőtt 8 órakor „Te Deum“ és ennekutána az iskolák f. évi augusztus hó végéig szünetelnek.

**Megdöbentő gyászír.** Zentáról írják: F. hó 23-án Nyitrai János kir. aljegyző ismeretlen okból szíven lötte magát. A holttestet a népköztől — a tett színhelyéről — az alsóvárosi temető halottas kamrájába szállították, hol a ravatal felállították. A róm. kath. plébániahivatal az öngyilkosság esete miatt megtagadta az egyházi szertartás szerinti eltakarítást. Ugyanezt tette a gör. kel. plébániahivatal is. Az öngyilkos reformatus lévén, Roth Nándor kir. járásbíró ur, felkérte ezeket után Tóth Lajos gym. tanár urat, sziveskedjék az elhunyt felett, mint hitorsosa felett, gyászbeszédet tartani. Jóllehet Tóth urhoz ezen kérelem a temetés megelőző tanóra közben intézetett, ő ezt készséggel elfogadta. A járásbíró épülete előtt Zentaváros intelligenciájának színe java egybegyűlt s tömegesen kivonult az alsó temetőhöz. Itt még kissé vágni kellett míg a sír teljesen kikészült. A város esendégényei kihozván a koporsót, Tóth tanár ur előlépén, oly megható remek imát mondott, mely megérdemelné, hogy szóról-szóra közzététessek. Fájdalom, nem vagyok azon helyzetben, hogy ezt tehessem, csak halvány vonásokban reprodukálhatom, mit ő élénk színekkel esetelve, lebilincselte a hallgatóság figyelmét s meghódította az érző szíveket. Isten, ki mérhetlen bölcsességgel alkotta azt az élőnyt, kit mi embernek nevezünk, uralkodik egyszersmind ennek gondolkodása, érzése, akarata felett. Az ő akarata nélkül egy hajszál se vesztethetünk el fejünkről, egy pelyhes madár sem hullhat le fészekéből. Minden a világon az ő kifürkészhetlen akarata szerint történik. Ez a gyászbeszéd sem történhetett meg a nélkül. Mi gyaról emberek tehát nem vagyunk illetékesek és hivatottak ítéletet mondani a szerencsétlen felett, ki önkézzel oltotta ki életét. Sokan még ma is a szónoklat hatása alatt állanak, s ez feleslegessé tesz minden további díszesetet.

**Színészet.** Palánkán Polgár színtársulata működik. **A védhímlőoltás** kezdetét vette s városunkban vasár- és ünnepnaponként délután 3 óráról a városháza nagytermében ingyen végeztetik.

**Az apatini daláregyesület** által f. évi ápril hó 27-én az „Apatini kisedő-egyesület“ javára rendezett hanverseny alkalmával a fészta jövedelem 124 ft 56 kr. volt. Felülizettek: Schmausz Endre Zombor 3 ft, Aldori Mór Apatin 1 ft, ifj. Lebach János Duboka 4 ft, Csiesáky Mihály Zombor 1 ft, Brezovszky Vazul Ó-Sztapár 1 ft, Bence Mihály Ó-Sztapár 1 ft, Roheim N. Zombor 2 ft, Weindl Mór Apatin 3 ft, dr. Récsy Emil Kula 1 ft, Kapetanovits János Monostorszegh 3 ft, Bikiczky Tamás Monostorszegh 2 ft, Farsang Pál Monostorszegh 1 ft, ifj. Becker Ferenc Apatin 1 ft, dr. Dannerger Ádám Zombor 1 ft, Józits Ferenc Ó-Sztapár 50 kr és Laczkovits József Titel 1 ft. Fogadják a nemesebbül adakozók, egy a szives közreműködők az egyesület halás köszönetét. A rendezőség.

**Bajmokon,** a róm. kath. templom belsejének kifésztésével és renoválásával Jakobey és társai — az ablakok kifésztésével pedig Kratzmann ifogfestő, országos híru művészek, bizattak meg. A templomnak ezen belső megújítására szükségelt 10,000 frtnyi összeg felsőbbhatóságilag már engedélyeztetett is a templompénztárból.

**Eljegyzés.** Dr. Fischer Miksa körorvos Antalfalván eljegyezte Ettinger Gizella kisasszonyt Topolyáról.

**Apatinban** vasárnap este két subanc orvul meg-támadta K. ottani erdészgyakornokot s késsel halánték táján megszurta. A szolgabírói hivatal erélyes nyomozása folytán a tettesek, dacára, hogy se arcukat, se ruhájukat nem jegyezte meg a megtámadott, már lépre kerültek s beismerésre kényszerítették.

**Tűz.** F. hó 28-án este 9 órakor Nikolics Istvának a városába alatt levő boltja pincéjében tűz ütött ki. A tűz vigyázatlanságból keletkezett, a mennyeiben a pincében foglalkozó inas a gyertyával nagyon közel juttatva a petróleumos és benzines hordókhoz, azok tüzet fogtak. Csak nagynehezen sikerült a lángokat eloltani. A szegény kereskedőnek több száz franyi kára esett: de legrosszabbul járt a szegény segéd, Wabl Antal, a szelencsei gőzmalom főmohárjának a fia, aki arcán, mellén s kezében iszonyú égési sebeket szenvedett. Jelentő, hogy a megrémült szülők két orvosnal is könyörgtek segítségért, de egyik se találta sem hivatalából, sem hivatalának a megjelenését, úgy hogy a szegény sebesült kedd esti 9-től szerdán reggeli kilencig orvosi segély nélkül vergődött sebéiben.

**Palánkáról írják:** Május 19-én tartotta Mezey Károly ügyvéd ur az óvoda növendékeinek az évenként adni szokott majálisát, a melyen a helybeli óvoda összes növendékei s ezeknek nagyobb testvérei is részt vettek, s a gyerekek igen jól mulattak, mert a Károly bácsi nemesek az emi és imivaloról gondoskodott, hanem még a cigányok is buzták a talpuk alá valót, de azért török szakadtából éltették is a Károly bácsit s a gyerekek ezen osztán éljenzéséhez azt hiszik hozzá is járul minden ember, aki csak Mezey Károly ügyvéd urat ismeri, mert nemes tetteivel — dacára, hogy már 52 éves — még a szépem is igazán tiszteli.

**Nekrológ** id. Lebach Ádám felett. 1809—1889. Érett gabona! Aratásod ideje előtűnt s megőszült kalászdod porba hullott, nyugodjál csendesen! Fáradt vándor! Eledted késő alkonyán jutottál haza: pihenj meg az árnyék alatt, hova kívánczoltál! Huzamos és nehéz volt földi munkád, areod veritékével áztattad az élet kemény földet: most elvégzett munkád mellett pihensz a sír feleken, az Isten áldja meg porodat! Sírhalmodra fényesen, ragyogón süssön a szép tavaszi napsugár. Felelted, sírhalmod körül, a fák ágain edes busan daloljanak a madarak. Valamint körülted minden új életnek örvend, valamint a fák most hozzák zöld leveleiket, fakadó virágimbóikkal együtt, valamint a tavasz első zsenge virágai most nyíllanak, valamint az egész természet magára áldja ifjú, zöld bárszony palástját: oly ifjú száljon leked oda, hová mindnyájan kívánczunk, oda, hol szabadabb a lég, edesebb a virág illatja, oda, hol ragyogóbb a nap, hol a fénynek árnyéka nemes, az örömnél nemes búsán, a virágnak lehullása, hol örökké ifjú minden: fű, fa és az ember szíve! — E fájdalom szavak hangzottak el azon ezrek bánatos szíveiben, kik egy általános, közbeszüléssel örvendő család legidősebb tagja, id. Lebach Ádammal állt teemet kísértek f. hó 23-án az örök nyugalom helyére. Született Cservenkán 1809. május 30-án. Mint fiatal kezdő középvezető földművelő volt, s ugyanezen a földművelés terén kifejtett szorgalma és munkásságával egyre gyarapodtak kereskedelmi munkásságának gyümölcsei is. Ő a takarékosnak valóságos mintaképe volt, minden gazda példát vehetett róla, mint lehet egy vagyont gyarapítani és növeszteni, mint lehet szorgalom, takarékos és becsületesség által a hátrahagyottakat boldogítani, a kereskedelemnek, földművelésnek és hazának üdvös szolgálatot tenni. Nagy érdeklődést tanúsított a közügyek iránt is. Mint a helybeli ág. ev. jellegű egyháznak husz éven át volt lelkes és buzgó felügyelője, még utolsó napjaiban is meglehetősen érdeklődéssel viseltetett minden egyes mozzanat iránt. Aldott legyen emléke közöttünk, melyet a halás öröksők egy nemes tett által kitörülhetlenül tettek az ő és az egyháztagok szívében az által, hogy egy 1000 frtos alapítványt tettek oly kikötéssel, hogy ennek kamatjából szegény iskolás gyermekek évről évre taneszközökkel és a szükséges könyvekkel láttassanak el; továbbá kiosztattak az előjárás útján a helybeli szegények között 500 frtot. A család nesterát, az egyház pedig buzgó és lelkes felügyelőjét gyászolja az elhunytban. Béke poraira. R. K.

**Gazdátlan tárgy.** Glavathi Nitya felelős örökös által egy fekete szőrű paripa, hátulsó két lábára kesze, elől bal lapockáján R betűgű, gazdátlan ló találtatott, mely bitangásába vétetett. A tulajdonos nem jelentkezése esetén, a gazdátlan ló f. év június hó 8-án O-Beesen nyilvános árverésen el fog adatni. O-Beesi szolgabíró.

**Égi háboru.** Palánkán mintegy 14 nap alatt majdnem mindennap égi háboru volt, Gajdobrán felhőszakadás, egyes helyeken pedig nagy jégeső is volt, mely azonban csak a kenderben tett nagyobb kárt, egyéb veteményeknek nem igen ártott.

**Öngyilkosság.** Merklovits Herman paksi illetőségű, igazolvány nélküli esavargó, f. év május 16. este 9 óra tájban a hajó állomásnál a kikötő hidról öngyilkossági szándékból a Dumába ugrott és nyomtalanul eltűnt. Müller Miklós és Fogl József hordárok azonnal mentesre mentek, de az a víz színére nem jött fel. Személyleírása: illetősége Paks, kora 37—38 éves, vallása római, termete magas szikár, haja gesztenye barna, szeme sárgásbarna, szemöldöke gesztenyebarna, orra hosszú, vékony, szája szabályos, bajusza gesztenyebarna, ruházata: sítetszürke pulna kalap, hosszú barna kabát, világos barna kopott nadrág, rossz posztó cipő, kapeca darabokkal öszszekötve. Bajai rendorkapitányság.

**Körözés.** Tóth Teréz, 23 éves, rom. kath., hajadon, eszéki illetőségű s lakott Titelen mint kiszolgáló, Zentán és Szegeden, könnyű testi sertes miatt elíteltetvén, nyomozandó s lakhelye ide bejelentendő. Titeli kir. bíróság.

**Eszküvő.** A Mayer és Thum helybeli jó hírű kereskedő cég egyik tagja, Mayer István f. év június hó 3-án tartja esküvőjét a „Fehér ökr”-höz címzett újvidéki szálloda tulajdonosának kedves leányával, Hanzlich Karolina kisasszonnyal Ujvidéken.

**Lopott tárgyak.** Werner Fülöp gákovai lakos kárára f. hó 9-én virradóra az udvar felől nyitva levő ablakon át 2 drb kék virág, 2 drb kék sávos és 1 drb fehérluzatu vánkos 25 frt, és 2 drb fehér lepedő 9 frt értékben ismeretlen tettesek elloptak. Zombori kir. törvényszék.

**Tűzoltók** majálisa volt szerdán a Sikarában. Városy László főparancsnok és Nikolics György segéd-tiszt szeretetteljű nyájassággal buzgókodtak a lelkes tűzoltók élén, a vendégek fogadását körül. A város főispánját, ki mélyen tisztelt családja jelent meg, hatalmas éljenzajjal fogadták. Koczár Zsigmond, a város országgy. képviselője s dr. Csihás Benő polgármester hasonló ovációkban részesültek. Vig zeneszó mellett folyt

a kedélyes poharazás, egész míg a filemüle nem vette át a muzsikás szerepét, fűjvén mindkét pártnak teljes meglegedésére.

## Zombor sz. kir. város közgyűlése.

(1889. év május 29.)

Sándor Béla főispán ur ómtótsága pont 9 órakor üdvözölvén a nagy számban megjelent bizottsági tagokat, megnyitja a közgyűlést, melynek első tárgya:

1. Polgármesteri havi jelentés.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Folyó évi május haváról szóló jelentésemet van szerencsém tiszteltteljesen a következőkben előterjeszteni.

I. A közigazgatási ügydarabok közül ápril hó végével hátralékban volt 258, május hóban beérkezett 1155, összesen 1413. Május havában elintéztetett 396, hátralékban van 1017.

II. Árvaszéki ügydarab ápril hó végén hátralékban volt 43, május hóban beérkezett 85, összesen 128. Május hóban 74 elintéztetvén, hátralékban van 54.

III. A községi bíróságnál e hó folyamán beérkezett 209 ügyszám mind elintéztést nyert.

IV. A kapitányi hivatalnál befolyt e hóban 629 ügydarab, melyből 601 elintéztetvén, hátralékban maradt 28.

A közbiztonság állapota a lefolyt hóban kielégítő volt. Eltoloncoltatott e hóban 2, áttoloncoltatott 64 egyén.

Tűzeset egy fordult elő és pedig tegnap esti 9 órakor Nikolics István városi fűszerkereskedése alatt levő és raktárral szolgáló pincelhelyiségben. A tűz vigyázatlanságból eredt s a tűzoltók gyors és erélyes közbeavatkozására, a közbiztonság tekintetéből nem igényel-e a jelenleginél célszerűbb elhelyezést?

V. A közegészségügyi viszonyok a lefolyt hóban kedvezőek voltak egy a megbetegedési, valamint a halálozási esetek számaránya tekintetében. A ragályos betegségek között a bárányhimlő és kanyaró mutatkoztak, azonban csak szórányosan és enyhe lefolyással.

VI. Az adóügyi hátralékos munkálatokkal foglalkozó személyzet jelenleg az 1885. évi főkönyv végleges lezárásával foglalkozik és legközelebb már az 1886. évi főkönyv befejezése iránti munkálatokat is megkezdendi.

VII. Befolyt e hóban:

1. Állami adó	33541 frt 47 kr.
2. Városi adópótlék	12109 frt 03 kr.
3. Hadmentességi adó	38 frt — kr.
4. Országos közmunka	510 frt 26 kr.
5. Községi közmunka	152 frt 70 kr.
6. Birtokváltozási díj	51 frt 30 kr.
7. Koresmáltási díj	608 frt 94 kr.

VIII. E hó 21., 22. és 23-án ejtetett meg városunkban mint önálló sorozó járásban a folyó évi főorozás, melynek eredménye a következő: Besoroztatott a hadsereghez 76, a honvédséghez 7, összesen 83; ezenkívül a hadsereg póttartalékába 28, a honvédségébe 1, hadköteles fegyverképtelennek találtatott 30, töröltetett 1, felülvizsgálatra küldetett 7, polgári kórházba utasított 7 és a katonai kórházba 4 egyén. Igazolt távollévőnek találtatott 31, jogosulatlanul elmaradt a sorozásról 84. Meghalt 2 s fényleg szolgál a behívottak közül 1 hadköteles.

IX. A város külterületén levő szivaci, ó-szapári, bajai, sztanisicsi, esonoplai, prigl.-szti.-iváni, szöntai, monostorszegi országutak helyreállítása a közmunka költségelőirányzat keretében e hó folyamán foganatosított, a nemes-militári és az ugynevezett magyarut helyreállítása pedig folyamatban van, mely célból május hó 6-tól naponként 200 bezdáni földmunkás és 50 zombori napszamos van állandóan foglalkoztatva. Az ezen munkálatok által eddigelő igényelt költség 3399 frt 28 krra rug.

Ugyanezen e hó folyamán tisztított ki a belvárost körülövező és a Ferenc-esatornájé vonuló belvizlevezető árok.

A kövezési munkát e hó folyamán szintén megindult, amennyiben a bajai út és az átjárók újból burkolásához szükséges kockaköszállítványból 39480 darab már a helyszínére hordatott, a hátralévő 22670 darab szállítása pedig folyamatban van. — A sikorai erdőnek a legközelebbi rendkívüli közgyűlésben elhatározott helyreállítási munkálata a múlt héten megkezdetvén, kedvező időjárás esetén e hét folyamán befejezhető lesz.

X. A laktanyai építkezés előhaladása tekintetében jelentem, miszerint a tisztí épület tető alá hozatott, és az első legénységi épület és melléképület falegyene eleretvén, legközelebb tető alá kerülnek. A második legénységi épület földszinti része a legközelebbi napokban elkészül és a csapatkórház alapozási munkálata folyamatban van.

Végül jelentem, miszerint a tekintetes törvényhatósági bizottságtól nyert felhatalmazás folytán a laktanya tervezetét elkészítő Lorenz Károly es. kir. műszaki százados részére adandó emléktárgyul előkelő budapesti cégeknél egy arany órát, arany láncot díszes tokban a város teljes kivitelű címerével elkészítve, beszerzem. Van szerencsém azt a nyert meghagyás értelmében ezuttal tisztelttel bemutatni, megjegyezvén, miszerint ezen emléktárgy beszerzési költsége összesen 497 forintra rug.

Az előadottak után javaslatba hozom, miszerint jelentésemet tudomásul venni méltóztassék.

Eljenzéssel tudomásul vétetik.

2. Belsőbiztonsági leirat a birtokváltozási díjak iránt alkotott szabályrendelet tárgyában. A jogügyi bizottság javaslatához képest módosították.

3. Belsőbiztonsági leirat a középkereskedelmi iskolai szabályrendelet jóváhagyása tárgyában. Tudomásul vétetik és az ellenőrző bizottságba újévig terjedő felhatalmazással bevalasztatnak: Barthal József, Bikár Simon, Bittermann Nándor, Dömötör Pál, Fejér Gyula, Heindl-hoffer Róbert, Koczár Zsigmond, dr. Margalits Ede, Petrovits Döme, Schöffner József, dr. Spitzer Mór és Vukiesevits Miklós.

4. Bálics József rendőrhadnagyknak ezen állásról bejelentett lemondása. Elfogadjatik.

5. Az íresedésbe jött rendőrhadnagyi állásnak választás útján leendő betöltése. A kandidáló bizottságba kinevezetnek Barthal József, Tereza Mór, Ambrozovits

Gyula. Megválasztatnak Gottlieb Márton, Kozma László és dr. Sztójkovits Péter. Kandidáltaknak Gruber Vince, Orehoja Sándor, Barak Antal és Szorády György. Nagy többséggel Orehoja Sándor választatott meg és fizetése június 1-től folyósítottatott.

6. Bezerédj Pál országos selyemtenyészési biztos átirata a guboraktár ügyében. Felhivatik a jogügyi bizottság véleményadásra, vajjon milyen magatartást tanúsítson a város a guboraktárhoz megajánlott telekre nézve, ha esetleg a guboraktár nem jönne létre.

7. Róheim Károly zombori lakos ajánlata az apatini csárdaföld további bérlete tárgyában. A megajánlott 33, illetve 62 frt bérösszeg elfogadjatik.

8. A fogyasztási adó és a város javadalmainak kezelésével megbízott választmány előterjesztése ügykezelőinek díjazása iránt. Zsivánovits Samunak 850 frt, Vuits Györgynek 300 frt, Adlernek 139 frt jutalom szavaztatik meg. A pénzügyi bizottság kiemeli a kezelők nagy buzgóságát és azt, hogy díj nélkül fáradoztak. Mindenesetre különös, hogy más hivatalokra nem pályázik u. n. ingyenes kezelő, csak éppen a javadalmak szedésére.

9. A városi házépítész 1887. évi megvizsgált számadatai. A szokásos felmentvény mellett tudomásul vétetik.

10. Közigazgatási bizottság bejelentése az ílésről igazolatlanul elmaradt tagok iránt. Tudomásul vétetik.

11. Laktanya építési bizottság előterjesztése a laktanya építés bokréta-ünnepélye alkalmából felmerülő költségek megállapítása tárgyában. A főpallérnak 100 frt, a négy alpallérnak és rajzolonak 25—25 frt, a munkásoknak 1—1 napibér, összesen 456 frt 90 kr megszávatatik és folyóvá vétetik.

12. Bálics József volt rendőrhadnagy végkielégítés iránti kérvénye. Jogeim híjában kérelmének hely nem adatik.

13. Nagyvárad szab. kir. város közönségének átirata a nagyvárad, illetve a vidéki jogakadémia korszerű fejlesztése tárgyában. Tudomásul vétetik.

14. Beregh vármegye közönségének átirata a honfoglalás ezredéves megünneplése tárgyában. A miniszteriumhoz felterjesztés intéztetik.

15. Pénzügyi és gazdasági bizottság előterjesztése a toronyórák felhúzása és gondozása iránt költés tárgyában. A kiküldött bizottság az órákat jól kijavítottaknak találta és a felhúzás iránt Kothi Ferencel 180 frt évi díjban szerződött.

16. Löwy Simon zombori lakos felebbezése a város köalaj szükségletének fedezése tárgyában hozott tanácsi határozat ellen. Elutasítatik s a magyar petróleumfőmítő-gyár ajánlata 55 krral magasabb árban elfogadjatik, mert jobb minőségű.

17. A városi 4. sz. holt helyiség iránt megtartott árverés eredménye. 100 frtért kiadatik.

18. Városi földék bérbeadása iránt megtartott árverés eredménye. 33—38 frton kiadatik.

19. Csupsits József adóvégrehajtó kérvénye pénzbeli segély megadása iránt. Elutasítatik.

20. Heinez Kálmán pénztári ellenőr és Vuits György mértékitelesítő kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

21. Dzsinités Lukács negyedemester kérvénye fizetési előleg iránt. Megadatik.

22. A színház 1890. január 1-től Halmay Imre színtársulatának adatik ki.

## Holdas est.

Sötét árnyékot vont fölénk  
Az égnek egyik föllege;  
Kitsém láttunk, bár a liget  
Járó-kelőkkel volt tele.

A kandi szellő zörgeté  
A bokrok sűrű levelét,  
S a zajra furesa félelem  
Fogá el rózsám kebelét.

A lányka félt s hozzám simult  
És két karjával átfogott.  
Hogy bátorítsam a szegényt:  
Ajktát megcsókolám legott.

A szellő most susoghatott,  
A falevél zöröghetett:  
Rózsám nem félt s csókomra más  
Csók volt a bátor felelet.

A felhő gyorsan elvonult  
S lekandikált a holdsugár.

Rózsámnak ajkim egy sóhaj  
Az látszott mondani — be kár! —

Hubert D.

## Válasz

a „Zombori Fütyülő” 3-ik évfolyamának első számában megjelent körbuválati cikkre.

Ha igaz az, hogy minden egyes ember (mások szerint minden élő lény) egy sajátlagos világ önmagában, egy valóságos microcosmus, melynek középpontja az illető egyének saját, becses én-je: úgy igaz az is, hogy minden község magát tartja a föld középpontjának. Ezen szörnyen böles szentenciából kiindulva, nem tartozunk semmi köszönettel a bacillus Csonoplaensis fedezőjének azért, hogy az állítólag új (!) görésövi lényt rólunk nevezte el. Ez nekünk, mint legnevezetesebb hácskai községnek dukált, tehát az illető tudós csak kötelességét teljesíté vala.

Ámde elfacsarodik az én doktori szívem és szemem könnybe lábadnak azon véghetetlen igazságtalanságnak miatta, mely ezen rövid dicsőszóval, csudálatos

módon párosult vala légyen. Hogy mi ezt a bacillust csak mostanában fedezték volna fel, az kérem szeliden mondva, merő vakság. Ősidőktől fogva tenyésztett az itt a borban, a levegőben és a kezek izmaiban. Ha a fitymó-beli tudós ur a középpontban kutatta volna Csonopla annálesit, eleve meggyőződött volna ezen állításomnak igazságáról. Felbuzdul bennem a localis patriotizmustól duzzadó hősi honfi vér ezeknek láttára, de nem gátol annak kijelentésében, hogy a tisztelt tudós ur mikrológice is elvetette a súlykot.

A bacillus Csonoplaensis tulajdonképen gyűjtőnév, mely többrendbeli nemzetségnek közös elnevezése gyanú használatik. Hogy csak a legfőbbeket elsoroljam, megnevezem 1-ör a Bacillus gummosus seu capitatus-t. Az általa meglepett ember a kóros folyamat első stádiumában leküzdhetetlen vágyat érez a gumós és farkós botok iránt, mellyel aztán a második stádiumban valakinek a feje — caput — behorpasztatik. 2-ör a Bacillus sartorius seu bicskalis-t, mely rendkívüli rokonszenvet ébreszt a bicska iránt és evvel aztán olynemű akcióba készíti a szegény beteget, melynek eredménye kisebb-nagyobb szabdalás. 3-ör a Bacillus secans seu lethalis-t, mely az előbbi kettő valamelyikével egyetemben akként ténykedik, hogy az eredmény törvényszerűki boncolás lesz.

Valamint minden más ezen a keserűséges földön, ugy ez a mi diésőségünk is mulandó. Tudománykövetelte ösztönéssel ki kell jelentenem, hogy az összes autochthon bacillusok nagymérvű tönkremenésben leledzenek. Tudva tudván azonban, hogy okozat ok nélkül tanult ember előtt meg nem állhat, hát kutatni kezdettem már jó idő előtt, szegény mikrotáink halálos ellensége után. Legelőször a gyógyszerészekre gyanakodtam, de csakhamar beláttam, hogy ez a kutatás hibás irányba vezetne. Hogyne, mikor az aqua carminativa, absolute nem fogy! Kerestem tovább és kutattam, míg végre én is elkiált-hatom, hogy Heureka! Igenis! — megvan! Az említett bacillusokat az ólom pusztítja. Nem az az ólom, melyből a puskagolyók öntvők, hanem az az ólom, mely a fogyasztási adóbérlők által a hordóra cseppentett pe-csétviaszban vegyileg kimutatható.

Fellepnek még itt-ott, hanem a legfőbb tenyész-helyük az ólom által aseptikusá tétetett.

Ime egy új, nyomós érv a Darwin-féle theoria lét-érti küzdelemhez! Szegény bacillus! Tönkre kell majd menned végleg ezen világtüdelemben és az utolsóinak sírjára teendik e feliratot:

Pereant bacilli, et emolliantur morto.

A sírirat rendszerint a kurtina legördülése után szokott alkalmaztatni, mindamellett nem akarván tudósítói minőségemben mulasztást elkövetni, a lefolyt téli idény fontosabb mozzanatait ide íktatom a késői utókor szóra-koztatására.

Nálunk az uralkodó plánéta eddig, a tarokk. In hoc signo tolljuk el az estéket és nem ritkán az éjjeleket. Mikor még egy évek előtte a tarokk ismeretének bősé-gében szükködtem s a trull, pagát ultimó és monde-fogásról csak annyi fogalmam volt, mint a Mars bolygó lakóiról, nem bírtam felfogni a létezés véghetetlen édes-ségét. Ma már teljesen átérzem, hogy 5-6 órára át tarokkozni nemesak lehetséges, hanem még kellemes is. Am ne higgyék a Bácskának temérdek számú (!) olvasói, hogy a tarokkozás bennünket egyoldalúvá tesz, hogy már nincs is érzékünk az országos napi kérdések iránt. Sőt, hogy csak egyet említsék, a nyelvkérdés miatt való demonstrációval megelőztük tetemesen a budapestieket. Volt itt lótas-futás, küzdelem és szóbeli demonstráció a nyelvek miatt még a Csáky-féle rendelet előtt is. Mi itt is a saját magunk álláspontunkat foglaltuk el. Mi nem a nyelvek kiküszöbölésére, hanem inkább elsajátítá-sára törekedtünk. Hogy aztán a nem csekély fáradság-gal elsajátított nyelveket — megfűstölve, aszpiék és tor-mával körülteremtettéve fogyasztottuk el, ez csak fo-kozta a műélvezés nagyságát.

A világkultura és a korszellem befolyása más té-ren is érvényesült. Az évente megtartatni szokott kaszínó-i bál az idén sem maradt el, hanem egy kis haladá-sos szószal tállalódott fel egy kis parázs sztrájkjal. A frakktalanok sztrájkoltak a frakktosok ellen és a mulat-ságon távollétek által tündököltek.

Hogy Virchow-nak is igaza legyen, miszerint a leg-ritkább tenyest is rövid idő múlva követi egy hasonló factum — a hírhedt csonoplyai tamburás is sztrájkolni kezdett: nem akarván többé magában inni. Az intéző kőrök ezáltal kockáztatva látván községtünknek legvi-lagra szölibb specialitását, grammba vetették egész be-folyásukat — nagy sikerrel. A nehézség el van hárítva és ma, ha van mit, a csonoplyai tamburás ismét magá-ban iszik.

Dottore di Csonopla.

## Naptár. Május.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
31 Pént.	Angela	Petronella	19 Patrik
1 Som.	Nikodem	Nikodem	20 Thallel.
2 Vas.	F 6 Erazm.	F 6 Exaud.	21 Szil. és III.
3 Hétfő	Ödön	Oliva	22 Basil.
4 Kedd	Quirin	Quirin	23 Mihály P.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesítő:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

## HIRDETÉSEK.

**100,000 darab**  
égetett téglá jutányos  
áron kapható Szettele Antal  
földésznel Krusevlyán. U. p.  
Gákova.

3-1

## Ajánlkozás házvezetőnőnek.

Szerény igényű fiatal nő,  
uri házhoz ajánlkozik házve-  
zetőnőnek. Fizetés nem any-  
nyira, mint inkább szelid bá-  
nászmód kívántatik. Cim: a  
kiadóhivatalban.

1220. sz. Csávoly községétől.  
1889.

## Hirdetmény.

Alulírott község elüljárósága részéről ezennel közlirre tétetik, miszerint az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a értelmében a községet mint erkölcsi tes-tületet illető vadászati jog, Csávoly község hatá-rát illetőleg, f. évi június hó 29-én d. u. 3 órakor Csávoly község-házánál 1889. évi augusztus hó 1-től 6 évi bérilótartamra nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre 15 firt, melynek 10%-a az árverés megkezdése előtt letendő.

Kelt Csávolyon, 1889. május 26-án.

Auer Ferenc, Tresz Márton,  
jegyző. 3-1 bíró.

## Ajánlkozás.

Egy falusi róm. kath. okl. néptanító, ajánlko-zik július és augusztus havára bárhová nevelő-nek, vagy gazdaság mellé, vagy pedig a méhészet kezelése mellé. A méhészetet önállólag képes kezelni s erről külön bizonyítvánnyal szolgálhat. Beszél magyarul, németül és szerbül. Bővebb tu-dósítást ad e lap kiadója.

5738. szám. 2-2  
1889.

## Bérbeadási árverési hirdetmény.

A szegedi m. kir. jóságigazgatóság kezelése alatt álló alább felsorolt kincstári bértárgyaknak bérbeadása iránt az alább megnevezett helyeken és időben írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. Árverezni szándékozik az árverés megke-zése előtt kötelesek a kikiáltási árnak 10%-át tevő bá-natpénzt letenni. A zárt írásbeli ajánlatok a kikiáltási árnak 10%-át tevő banatpénzzel és 50 kros bélyeggel ellátva, az alább felsorolt helyeken és időben reggeli 9 óráig az árverést megtartó bizottság elnökének kezébe adandók át. Ezen időn túl beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek még annyiban sem, ha az ajánlkozó újabb árverés esetére is fenntartja ajánlatát. Az írásbeli aján-latok borítékán olvashatóan kiírandó a tárgy, melyre az ajánlat tétetik, továbbá az ajánlatban a megajánlott ösz-szeg számokkal és betűkkel kiírandó s határozottan ki-jelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s azok minden pontjának magát fel-tétlenül aláveti. Figyelmeztetnek az árverezni szándéko-zók, miszerint azon bérlők, akik a szerződési feltételek szerint követelt béróvadékok jelzalogban kívánják letenni, kötelesek egyelőre és addig is, míg a felajánlott jelzalog elfogadva és teljesen rendezve lesz, a bérteli óvadékok készpénzben, vagy a kincstári szabályok értelmében el-fogadható értékpapirokban letenni. Az árverési és szer-ződési feltételek az illetékes kir. ispánságoknál az árve-rést megelőzőleg betekinthetők. Az árverés eredményé-nek el vagy el nem fogadása felsőbb jóváhagyásnak tar-tatik fenn. Az árverés napja, helye és a haszonbérbe adandó bértárgyak a következők: **I. Kulán a m. kir. kincstári ispánságnál 1889. évi június hó 24-ik napján d. e. 9 órakor.** Pivnicai föld 454<sup>50</sup> h. 5088 firt 04 kr, ó-szivaii II. bérlet III. dűlő 300 h. föld 5400 firt, veprováci tagosított birtok 619<sup>672</sup> h. 14217 firt 14 kr, pacseri Poeskai-féle föld 238<sup>738</sup> h. 4793 firt 07 kr kikiáltási árral s mind a 4 bértárgy 1/4 rész ugartartással; kulai uradalmi pinec fölötti fatermes 10 firt, ó-sztapári volt ispáni pótkert 1<sup>69</sup> h. 16 firt, pa-cseri Poeskai-féle szőlőföld 3<sup>209</sup> h. 53 firt 54 kr és 3<sup>225</sup> h. 54 firt 25 kr kikiáltási árral 1889. évi október 1-től 1895. szeptember 30-ig terjedő bértartammal. Kis-sztapári volt pandurak 40 firt, veprováci vadászati jog 619<sup>672</sup> h. 30 firt kikiáltási árral 1890. január 1-től 1895. december 31-ig terjedő bértartammal. — **II. Zomborban a m. kir. adóhivatal helyiségében 1889. évi június hó 25-ik napján d. e. 9 órakor.** Bez-dáni volt mészégető hely 2<sup>109</sup> h. 1890. január 1-től 1892. december 31-ig 27 firt kikiáltási árral. Alsó-pusztakulai bárányjárás kisbérleti III. dűlő 38<sup>172</sup> h. 768 firt kikiáltási árral 1889. október 1-től 1892. szeptember 30-ig 5 hol-danként. Alsó-pusztakulai vadászati jog 46 firt 88 kr ki-kialtási árral 1890. január 1-től 1895. december 31-ig. Alsó-pusztakulai sarokföld 25<sup>442</sup> h. 379 firt 14 kr kikiál-tási árral 1889. október 1-től 1895. szeptember 30-ig 1/4 rész ugartartással. Bezdáni deák erdei föld 48<sup>43</sup> h. 433 firt kikiáltási árral 1889. november 1-től 1892. szept-ember 30-ig ugartartás nélkül. — **III. Palánkán a kincstári ispánságnál 1889. évi június hó 27-ik napján d. e. 9 órakor.** Obrováci golubnyák nevű föld 75<sup>1232</sup> h. 1136 firt 55 kr kikiáltási árral 1889. október 1-től 1890. szeptember 30-ig ugartartás nélkül. — Szegeden, 1889. május hó 18-án. **M. kir. állam-jóságigazgatóság.** (Utánnyomat nem díjaztatik.)

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

8982. szám.

tk. 1888.

## Árverési hirdetmény.

A bajai kir. járásbírószág mint telekkönyvi ható-ság közlirre teszi, miszerint a szántovai kincstári ura-dalom végrehajtató kérelme folytán Konta István ba-raeckai lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 1 firt 50 kr tökeköve-telés, 17 firt 56 kr eddigi megállapított, 8 firt jelenlegi s a még később felmerülő költségeknek kielégítése vé-gett az 1881. évi 60. t. c. 144. és 146. §-ai értelmében a szabadkai kir. törvényszék területén lévő, a baracska-i 418. sz. tjkvben foglalt Konta István nevén álló 455. hr. 248. ö. i. sz. házra és beltelekre s a hozzátartozó 600 □ öl és 1 hold 200 □ öl legelőre 334 firt kikiáltási árban, a 937. hr. sz. szőlőre 100 firt kikiáltási árban ezennel elrendeltetik és annak Baracska község-házánál leendő megtartására határidőül az **1889. évi július hó 17-ik napjának délelőtti 10 órája** kitűze-tik, mely alkalommal a jelzett ingatlanok a kikiáltási áron alul is eladatni fognak. Az ingatlanok a fent kitett árban fognak kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kikiáltott kezébe letenni.

Vevő köteles a vételárat 3 egyenlő részletben és pedig az 1-6 részletet az árveréstől számítandó 30 nap alatt, a 2-ik részletet ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt, a 3-ik részletet ugyanazon naptól számítandó 90 nap alatt s minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt a bajai kir. adó- mint letéti hivatalnál lefizetni. A részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóság irattárában és Baracska község-házánál tekin-tethetők meg. — Az elrendelt árverés a fenti sz. tjkvben feljegyzendő.

Kelt a kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság-nál Baján, 1888. évi november 22-én.

A bajai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság.

## Árlejtési hirdetmény.

A hegyesi róm. kath. templomépületen vég-zendő következő munkák: a torony, homlokzat és székfal kijavítása; a meglévő sekrestye-nek emeletre való és egy emelet új imahely építése **f. évi június hó 23-án délutáni fél 4 órakor** tartandó nyilvános árlejtésen vállalko-zónak kiadatnak.

Az anyagok és az egész munkára előirányzott költségösszeg kitesz 2687 firt 22 krt. Kézi- és iga-napszámokra külön számítottatik 814 firt 61 kr, ez ugyanakkor szintén árlejtésre bocsájtatik.

Az árlejtésni szándékozó a fenti összegek 10%-át bánompénz gyanánt letenni köteles.

Az építkezési terv és költségvetés a hegyesi plébánián megtekinthető. A feltételek is ugyanott közölletnek.

Kelt Hegyesen, 1889. évi május hó 26-án.

2-1 **Az egyházzogndnokság.**

767. szám.

kig. 1889.

## Árverési hirdetmény.

Almás község határában gyakorlandó vadá-szati jog 1889. évi augusztus 15-től kezdve 6 egymásután következő évre **folyó évi június hó 13-án d. u. 3 órakor** árverés útján bérbe adatik.

A kikiáltási ár 143 firtban állapított meg, melynek 10%-a banatpénzzel fizetendő le; egyéb feltételek, ugy a kivételek alá eső földbirtokok tulajdonosainak nevei, a község jegyzői irodában bármikor betekintheők.

Almás, 1889. május 14-én.

Arnold Antal, Barjén Antal,  
jegyző. 3-3 bíró.

191., 192., 193. szám.

vh. 1889.

## Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. e. 102. §-a értelmében ezennel közlirre teszi, hogy a hódásági kir. járásbírószág 1492., 1570., 1571. számú végzéseit által Hermann György és társai végrehaj-tók javára Ornstein Márk karavukovai lakos ellen 2373 firt 59 kr s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehaj-tás alkalmával bíróság lefoglalt és 1185 firt 25 krra becsült különféle bolti árucikkek, 2 ló, 1 csikó, 1 te-hén, 1 koesi, hordók és gazdasági eszközök álló ingóságok 2373 firt 59 kr tőke, ennek 8% kamatai, eddig összesen 69 firt 59 kr per-, végrehajtáskéresi és foganatosítási, továbbá árverés hirdetési költség erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1602/1889. sz. kiküldést ren-delő végzés folytán a helyszínén, vagyis Karavukova köz-ség-házánál leendő eszközzésére **1889. évi június hó 3. és a következő napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitű-zetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly meg-jegezéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értel-mében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Hódásághon, 1889. évi május hó 25-én.

**Ruszován Péter,**  
kir. bir. végrehajtó.